

Konsten att blanda en stad

Artikel i Ö - posten #7 , 2018

Visst är det härligt med små industriområden som ligger lite vid sidan av, där man känner att det myllrar och lever på sitt eget vis? Bortanför framsides-avenyerna och innerstadens exklusiva butiker. Som forskare har jag länge sökt mig till den här typen av miljöer och intresserar mig för hur de kan utvecklas och leva vidare även när det sker stora omvandlingar i grannskapet. Med andra ord, såsom situationen är för Ringön i dagsläget.

Under början av 2000-talet skrev jag en avhandling, inom ämnet stadsbyggnad, om det område vid Vågmästareplatsen och Kvillebäcken på Hisingen som nu heter Östra Kvillebäcken. På den tiden låg där en mängd små, mer eller mindre nedgångna industribyggnader som användes av verkstäder, secondhand-butiker och föreningar. Det jag förundrades över där och då var att området levde och frodades medan staden Göteborg och ett par av de större fastighetsägarna ville utveckla det till något helt annorlunda. Vad jag försökte synliggöra när jag skrev om detta var de livfulla och kreativa verksamhetsmiljöer som vuxit fram till trots men också tack vare hot om rivning och förflyttning. Området hade under en tid, som jag kallar ett ”permanentat provisorium”, kommit att innehålla värdefulla sociala, ekonomiska och estetiska kvaliteter vilka tyvärr inte lyckades vinna något officiellt erkännande. Därför ansågs de, av kommunen och de större fastighetsägarna, inte som värda att värna om i stadsutvecklingen. Områdets byggnader revs under det första decenniet på 2000-talet. Det tog visserligen flera decennier innan förändringen skedde, men enligt min och mångas mening, blev resultatet något av en besvikelse. Den nya bebyggelsen blev alltför hög, tät och dess innehåll frånskild platsens historia. Hade inte en annan mer långsam och småskalig förändring kunnat ske som gett utrymme för ett mer blandat innehåll?

Jag hoppas nu och ser fram emot att Ringön kan utvecklas på ett annat sätt! Detta trots att området ligger centralt och otroligt vackert vid älven. Politikerna i Göteborgs stad har ju faktiskt i sin vision för den så kallade Älvstaden lyft fram Ringön som ett unikt småskaligt industriområde med maritim prägel, som ska värnas med sin nuvarande låga bebyggelse och en rik variation av verksamheter. Men staden vill samtidigt att nya verksamheter ska tillkomma. Det vill säga att Ringön ska bli ännu mer blandat än idag. Det tycker jag låter mycket bra, men tyvärr har det ofta visat sig i städer där industri-, varvs- och hamnområden omvandlas att den större blandning som politiker och byggherrar säger sig önska, oftast får utvecklas på bekostnad av befintlig blandning och befintliga verksamheter. Blandningen blir alltså inte mer, utan bara av ett nytt slag. Exempelvis design- och konstverksamheter istället för industriell produktion; klädbutiker istället för metallbeslagshandel; labb för högteknologisk utveckling istället för plåtslageri och båtvarv. Med andra ord: verksamheter som kräver mindre ytor och många gånger har råd att betala högre hyror. De är också ofta tystare och ställer nya tuffare krav på omgivningen i fråga om buller, dofter och ett ”städat

yttre”. Konstverksamheter i sig har knappast heller råd med höga hyror men de bidrar till att skapa en ny image som lockar andra mer betalningsstarka intressenter att följa efter. Investerare är en av dessa, då de ser möjligheter att skapa vinst genom fastighetsaffärer, utan att egentligen vara engagerade i att närvara aktivt i byggnaderna för egen del eller att ingå i det lokala grannskapet.

Ringön har dock något som tycktes saknas i slutet av 1990-talet i området som sedan blev Östra Kvillebäcken – nämligen sammanhållning mellan de verksamma, hyresgästerna och fastighetsägarna. Det vore fantastiskt om den här sammanhållningen och intresset att värna Ringöns småskalighet och rika variation kunde stå emot de störtfloder av byggprojekt och pengar som utplånat lokala kännetecken och småskaliga verksamheter på så många andra håll. Till exempel genom att få till stånd ett slags struktur som gör att enkla lokaler och låga hyror fortsatt kan finnas, så att konst, kultur, högteknologiska företag och småskalig industri kan verka sida vid sida.

I vintras besökte jag New York och träffade en forskare och två organisationer som jobbar för att värna den småskaliga industrin som finns sida vid sida med nyetablerade kaféer, restauranger, hotell och kulturverksamheter. Alltså, mitt i en av världens ledande politiska och ekonomiska ”skyskrapemetropoler” är insatta människor oroade över att den kvarvarande småindustrin och industriella servicen ska trängas bort. De ser att den är värdefull för stadens ekonomiska och sociala hållbarhet. Den kvarvarande industriella verksamheten skapar smidighet att leverera produkter till resten av staden och ser till att underhållet av infrastrukturer och byggnader finns nära till hands. Sist men inte minst ger den människor med skilda bakgrund och utbildning möjlighet att ha en bra arbetsplats i närheten av där de bor. Varför skulle Göteborg ha mindre behov av den typen av platser, än en stad som New York?